

“Давлат белгиси” давлат унитар корхонаси
Бош директорининг
2022 йил “25” октябрдаги
№249/1 РУсонли буйруғига
1-илова

**“Давлат белгиси” давлат унитар корхонаси
ишчи-ходимлари одоб-ахлоқининг
ҚОИДАЛАРИ**

I. Умумий қоидалар

1. “Давлат белгиси” давлат унитар корхонаси ишчи-ходимлари одоб-ахлоқининг қоидалари (кейинги ўринларда - Одоб-ахлоқ қоидалари) касбий маданияти, хизмат фаолияти давомида ҳамда хизматдан ташқари вактда одоб-ахлоқи, ташқи кўриниши ва кийиниш услугбининг намунавий қоидаларини белгилайди.

Одоб-ахлоқ қоидалари корхонада юксак касбий маданиятни шакллантириш, жамоатчилик онгига корхонада бўлган хурмат ва ишончни ошириш ҳамда корхона ишчи-ходимларининг ахлоқ қоидаларига зид бўлган хатти-ҳаракатларининг олдини олишга каратилган.

2. Корхона ишчи-ходимлари ўз касбий фаолиятини қуидаги принциплар асосида амалга ошириши шарт:

- қонунийлик;
- Ватанга садоқат ва хизмат вазифасига фидойилик, юкланган функционал вазифаларини тўлиқ бажариш, ижро интизомига қатъий риоя этиш;
- фуқаролар хукуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг устуворлиги;
- давлат ва жамият манфаатларига содиклик;
- адолатлилик, ҳалоллик ва холислик;
- коррупциявий ҳолатларга муросасиз муносабатда бўлиш ва қарши курашиш;
- корхонадаги меҳнат фаолияти давомида унга маълум бўлган давлат ва корхона сирларини ташкил этувчи ахборотларни, корхона фаолияти, шу жумладан, ишлаб чиқаришни ташкил этиш механизми, жараёнларини, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга оид маълумотларни, ёхуд қонун хужжатларига мувофик фойдаланилиши чекланган бошқа ахборот ва маълумотларни

қатъий сақлаш, уларни меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин ҳам ошкор қилмаслик, улардан шахсий мақсадларда ёки учинчи шахсларнинг манфаатлари йўлида фойдаланмаслик;

- мансаб ваколатларини суистеъмол қилмаслик;
- манфаатлар тўқнашувига йўл қўймаслик.

3. Корхона ишчи-ходимлари меҳнат фаолияти давомида ва ишдан ташқари вақтда хулқ-атворнинг қуидаги умумий қоидаларига амал қилиши лозим:

- корхонанинг обрўсига путур етказиши мумкин бўлган хатти-харакатлардан тийилиш, ахлок нормаларига доимий риоя қилиш;
- масъулият, касбига садоқат ва ҳалолликни кундалик шиорга айлантириш;
- мураккаб вазифаларни бажаришда ҳамкасбларига кўмаклашиш;
- хушмуомалалик, эътиборлилик ва хушёрлик билан фуқароларда корхонага нисбатан ишонч ва хурмат хиссини уйғотиш;
- оиласида соғлом муҳитни таъминлаб, оила аъзоларига доимий ғамхўр бўлиш, фарзандларида ватанпарварлик ва бошқа юксак ахлоқий фазилатларни шакллантириш;
- фуқароларнинг ижтимоий келиб чиқиши, иқтисодий аҳволи ва бошқа омиллардан қатъий назар, улар билан бир хил, самимий, одоб доирасида муносабатда бўлиш;
- жамиятда ахлоқнинг умумэътироф этилган қоидаларига амал қилиш.

4. Корхона ишчи-ходимлари ўз ваколатларини амалга ошираётганда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларига, “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, ушбу Одоб-ахлоқ қоидаларига ва бошқа қонунчилик хужжатларига амал қилади.

5. Корхона ишчи-ходимлари Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилиш мажбуриятига, раҳбарлар эса ишчи-ходимлар ва ишчилардан мазкур қоидаларга мос бўлган касбий маданиятни талаб қилиш хуқуқига эга.

6. Корхона ишчи-ходимлари Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этиши уларнинг фаолияти ҳамда хизматдаги ахлоқини баҳолашнинг асосий мезонларидан бири ҳисобланади.

Корхона ишчи-ходимлари томонидан Одоб-ахлок қоидаларига риоя этилиши ҳолати уларни келгусида юқори лавозимларга тайинлаш ва раҳбар кадрлар заҳирасини шакллантиришда ҳисобга олинади.

II. Касбий маданиятга оид умумий одоб-ахлоқ қоидалари

Корхона ишчи-ходимлари:

- фуқароларнинг жинси, ирқи, миллати, фуқаролиги, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеи камситилишига олиб келувчи таъсир чоралари ва ҳаракатлар (харакатсизлик)га йўл қўймаслиги;
- ҳалол, адолатли ва камтар бўлиши, фуқаролар билан мулоқотда хушмуомала, вазмин ва самимий муносабатни намойиш қилиши;
- жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуклари ва қонуний манфаатларига дахлдор қарорларни кабул қилишда қонунийликни, адолатлиликни ва шаффофликни таъминлаши;
- корхона ва жамият манфаатларига зарар етказувчи, корхонанинг таркибий тузилмалари фаолияти самарадорлигини пасайтирадиган ҳаракатлар (харакатсизлик)дан тийилиши;
- ўзининг хатти-ҳаракати ва ахлоқи туфайли жамоатчиликнинг танқидига учрамаслик чораларини кўриши, танқид учун тақибга йўл қўймаслиги, асосли ва конструктив танқиддан ўз фаолиятидаги камчиликлар ҳамда нуқсонларни бартараф этиш йўлида фойдаланиши;
- корхона таркибий тузилма раҳбарлари, ишчи-ходимлари ва бошқа шахсларга ўз хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда шахсий масалалар юзасидан таъсир ўтказмаслиги;
- ўз хизмат ваколатларини жисмоний ва юридик шахсларнинг манфаатларини кўзлаб бажариш ёки бажармаслик эвазига улардан бирон-бир мукофот, фойда ёки совғалар олмаслиги;
- корхона мулкининг бут сақланишини таъминлаши, ўзига ишониб топширилган корхона мулкидан факат хизмат мақсадларида фойдаланиши;
- меҳнат интизомига қатъий риоя қилиши, иш вақтидан оқилона ва самарали фойдаланиши;
- қонун билан интизомий, маъмурий ва жиноий жавобгарлик назарда тутилган ҳукуқбузарлик ва бошқа хатти-ҳаракатларга йўл қўймаслиги, касб этикаси ва ишчанлик услубига риоя этиши;
- сиёсий партиялар, жамоат бирлашмалари ва бошқа нодавлат ташкилотлари манфаатлари йўлида хизмат мавқеи ва имкониятларидан

фойдаланмаслиги керак.

8. Корхонанинг таркибий тузилма раҳбарлари ўзига бўйсунувчи ишчи-ходимлардан улар меҳнат вазифасини бажараётган пайтда партия номидан сиёсий фаолият билан шуғулланишни талаб қилиши, сиёсий партиялар, жамоат бирлашмалари ва бошқа нодавлат ташкилотлар фаолиятида иштирок этишга даъват этиши ёки мажбурлашига йўл қўйилмайди.

III. Хизмат фаолиятига оид одоб-ахлоқ қоидалари

Корхона ишчи-ходимлари хизмат фаолияти давомида қуидагиларга мажбур:

- Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, қонунлари ва бошқа конунчилик хужжатларига сўзсиз риоя этиши;
- мамлакат шаънини эъзозлаш, давлат сиёсатига содик бўлиш;
- ташки сиёсат соҳасида давлат манфаатларини қатъий химоя қилиш;
- ўз хизмат вазифаларини вижданан, ҳалол ва юксак профессионал даражада бажариш, расмиятчилик, соҳтакорлик ва суистеъмолчиликка йўл қўймаслик;
- лавозим мажбуриятларини самарали бажариш учун зарур бўлган билим ва қўникмаларни доимий асосда ошириш;
- ишлаб чиқилаётган норматив-хукуқий ва бошқа хужжатларга бирон-бир шахс, гурух ёки идоралар манфаати нуқтаи назаридан ёндашмаслик ҳамда уларнинг манфаатлари ифода этилишига йўл қўймаслик;
- ҳар қандай қонун бузилишига, айниқса, коррупция ҳолатларига қарши муросасизлик билан курашиш;
- хизмат сафарлари, назорат тадбирлари давомида меҳнат фаолияти билан боғлик бўлган ҳар қандай турдаги сарф-ҳаражатларни бошқа шахслар ҳисобидан амалга оширмаслик;
- корхона ишчи-ходимлари ёки бошқа шахслар томонидан жиноят ёки бошқа хукуқбузарлик содир этишга ундовчи мурожаатлар ҳакида, шунингдек, ҳамкаслари томонидан содир этилган ёки тайёргарлик кўрилаётган қонун бузилишлар ҳакида ўзининг раҳбарига зудлик билан маълум қилиш;
- чет эл фуқаролари билан алоҳида белгиланган тартибга зид равишда бевосита ёки бошқа шахслар орқали мулоқотга киришмаслик;
- ўз лавозим мажбуриятларини бажараётганда корхона таркибий тузилма раҳбарлари ўз ишчи-ходимларни камситмаслик, уларнинг таъсиридан сақланиш, фуқаролар хукуқлари, мажбуриятлари ва қонуний

манфаатларини ҳисобга олиш;

- ўз хизмат мажбуриятларини вижданан бажаришга тўсқинлик қилиши мумкин бўлган хатти-ҳаракатлардан сакланиш;

- давлат сири, қонун билан кўрикланадиган ва корхонага оид бошқа маълумотларнинг ошкор этилмаслигини таъминлаш юзасидан барча чораларни кўриш, улардан қонунга зид равишда фойдаланмаслик;

- ахборотларни тарқатиш қоидаларига риоя қилиш, Интернет жаҳон ахборот тармоғи ва ахборот коммуникация воситаларидан фойдаланишда ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг белгиланган тартибига амал қилиш;

- биректирилган хизмат компьютери ҳамда электрон ташувчиларидағи хизматга оид маълумотларнинг хавфсиз сақланишини таъминлаш ва уларни бошқа шахсларга тарқатилишининг олдини олиш чораларини кўриш;

- ижтимоий тармоқларда давлат органлари ва ташкилотлари ҳамда мансабдор шахслар фаолиятини муҳокама қиласлик, ахлоққа зид ибораларни ишлатмаслик, мамлакатда амалга оширилаётган ислохотларга нисбатан одамларда ишончсизлик кайфиятини юзага келтириши мумкин бўлган материалларни жойлаштирумаслик;

- корхона ҳамда таркибий тузилма раҳбарлари ва ҳамкасларининг шаъни ва қадр-қимматига доғ туширувчи маълумотлар, тухмат, иғво ва уйдирмаларни тарқатмаслик;

- меҳнат ва ижро интизоми, ички тартиб қоидаларига, шунингдек, телефонда сўзлашиш ва кийиниш маданиятига қатъий риоя этиш;

- ўзига ишониб топширилган мулкка ва молиявий қимматликларга эҳтиёткорлик ва тежамкорлик билан муносабатда бўлиш;

- жамоада соғлом маънавий муҳитни сақлаш чораларини кўриш;

- жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини қонунда белгиланган тартибда ҳамда муддатларда қонуний, асосли ва адолатли ҳал қилиш;

- меҳнат жамоасида ишчанлик муҳитини шакллантириш ва уни мустаҳкамлашга кўмаклашиши;

- меҳнат жамоасида ҳамкасларининг шаъни ва қадр-қимматини обрўсизлантирадиган шахсий ва касбий фазилатларини муҳокама қилишдан тийилиши керак.

10. Раҳбарлар куйидагиларга мажбур:

- бўйсунувидаги ҳамда ишчи-ходимларига профессионализм, ҳалоллик, холислик ва адолатлиликда ўrnak бўлиш;

- жамоада соғлом маънавий мухит ва ишчан кайфиятни шакллантириш;
- корхона ишчи-ходимларини қонунга хилоф хатти-ҳаракатларни амалга оширишга унда маслик ҳамда улардан бундай харакатларни бажаришни талаб қилмаслик;
- кадрларни махаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, таниш-билишчилик ёки шахсий садоқат белгилари бўйича танлаш, тайинлаш ёки тавсия этишга йўл қўймаслик;
- жамоада гурухбозлик ва фаворитизм (айрим ишчи-ходимларни яқин олиш ва қўллаб-куватлаш) кўринишларига йўл қўймаслик, шунингдек, хизмат вазифаларини бажариш жараёнида бошқа салбий омилларнинг олдини олиш;
- корхона таркибий тузилма раҳбарлари ҳамда ишчи-ходимларининг фаолиятига баҳо беришда қонуний, асосли ва адолатли қарорлар қабул килиш;
- корхона таркибий тузилма раҳбарлари ва ишчи-ходимлар томонидан коррупция ва бошқа суистеъмолчиликлар содир этилишининг олдини олиш чораларини кўриш;
- бўйсунувидаги таркибий тузилма раҳбарлари ва ишчи-ходимларини хуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш чораларини кўриш;
- ваколати доирасида шартномалар тузиш, танловлар ўтказиш ёки розилик бериш масалаларига холис, адолатли ва қонуний ёндашиш.

11. Раҳбарлар бўйсунувидаги ишчи-ходимларга кўпол муомалада бўлиши, ҳақорат қилиши, шахсиятига тегиши, уларга асоссиз тањбех бериши ёки айблаши ҳамда камситиши мумкин эмас.

IV. Хизматдан ташқари одоб-ахлоқ қондалари

12. Корхона таркибий тузилмаси раҳбарлари ва ишчи-ходимлари ишдан бўш вақтларида умумқабул қилинган ахлоқ нормаларига риоя қилишлари ва уларга зид бўлган хулқ-атвор ва хатти-ҳаракатлардан ўзларини тийишлари шарт.

13. Корхона таркибий тузилма раҳбарлари ва ишчи-ходимлари ишдан ташқари вақтда куйидагиларга мажбур:

- миллий урф-одат, қадрият ва анъаналарга ҳурмат билан муносабатда бўлиш;
- дабдабозлик, шухратпарастлик, гурухбозлик, майшатбозлик, ичкилиkbозлик ва бошқа салбий иллатларга йўл қўймаслик;
- расмий эълон қилинган маълумотлардан ташқари давлат хизмати

ҳамда корхона фаолиятига оид масалаларни муҳокама қиласлиқ;

- жамоат жойларида (кафе, ресторан ва бошқа күнгилочар масканларда) ўзини тутиш қоидаларига риоя этиш, атрофдагиларнинг эътиборини тортувчи ортиқча ва салбий ҳаракатларга йўл қўймаслик;

- жамоат тартиби ва хавфсизлигига қарши қаратилган хатти-ҳаракатларни содир этмаслик, мазкур ноқонуний ҳаракатларга бошқаларни жалб этмаслик ёки даъват қиласлиқ;

- лавозим мажбуриятларини бажариш билан боғлик; бўлган идора ва ташкилотлар раҳбар ва ишчи-ходимларидан, бошқа мансабдор шахсларидан қимматбаҳо совға олмаслик;

- хизмат гувоҳномаларини сақлаш ва фойдаланиш тартибига қатъий риоя этиш, улардан хизматта алоқадор бўлмаган ҳолатларда фойдаланмаслик, шу жумладан, ваколатли шахсларга хизмат гувоҳномасини кўрсатиб, мавқеини суистеъмол қиласлиқ;

- хизмат автотранспорт воситаларидан хизмат фаолиятидан ташқари ҳолатларда шахсий ва бошқа мақсадларда фойдаланмаслик;

- иш фаолияти билан боғлик маълумотларни ишга алоқадор бўлмаган бошқа шахслар иштирокида муҳокама қиласлиқ;

- шахсий транспорт воситаларидан фойдаланишда белгиланган тартибга амал қилиш, йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя этиш;

- ўзи фаолият юритаётган корхона фаолиятига доғ туширувчи хатти-ҳаракатлардан тийилиш;

- ташки кўринишини белгиланган меъёрлар доирасида сақлаш, камтарона кийиниш, атрофдагиларнинг эътиборини ўзига ортиқча жалб қиладиган тарзда кийинмаслик.

V. Жамоатчилик, оммавий ахборот воситалари вакиллари билин муносабатларга оид одоб-аҳлоқ қоидалари

14. Корхонанинг мутасадди раҳбарлари оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорлик қилиши, давлат органлари ва ташкилотларининг фаолиятини оммавий ахборот воситаларида ёритилишига кўмаклашиши керак.

15. Корхона сиёсати ёки корхона таркибий тузилмалари фаолияти тўғрисидаги оммавий баёнотлар таркибий тузилма раҳбарлари ёки мазкур йўналиш бўйича ваколатли мансабдор шахс томонидан амалга оширилади.

16. Қуйидаги ҳолларда оммавий баёнот берилиши мумкин эмас:

- оммавий баёнот матни ва мазмунни корхона сиёсати ёки таркибий

тузилмалар фаолиятига алоқадор бўлмаса;

- оммавий баёнотда келтириладиган ахборотлар давлат сирлари билан боғлиқ бўлса;

- оммавий баёнот бошка давлат органлари ва ташкилотлари нуфузини пасайтириш ёки уларнинг мансабдор шахсларини камситишга йўналтирилган бўлса.

17. Корхона фаолиятида жамоатчилик назоратини таъминлаш мақсадида жамоатчилик томонидан корхона таркибий тузилмалари фаолиятига оид айлов ёки танқид билдирилган тақдирда, унга нисбатан билдирилган айлов ёки танқидга оммавий изоҳ ёхуд раддия бериши лозим.

18. Агар оммавий баёнотда фуқароларнинг шаъни ҳамда қадр-қимматини камситадиган иборалар бўлса, корхона таркибий тузилма раҳбарлари ўз фикрларининг янгилиги ёки нотўғрилигини тан олиши ҳамда шаъни, қадр-қимматига ва ишчанлик обрусига дахл қилинган ишчи-ходимдан, агар қонун хужжатларида бошка оқибатлар назарда тутилмаган бўлса, кечирим сўраши шарт.

VI. Хизмат фаолиятидаги ташки кўриниш ва кийиниш услубига оид одоб-ахлоқ қоидалари

19. Корхона таркибий тузилма раҳбарлари ҳамда ишчи-ходимларининг хизмат фаолиятидаги ташки кўриниши ва кийиниш услуби ишчи-ходимларнинг корхона фаолиятига ҳурматини, шу жумладан корхона фаолияти нуфузини оширишга хизмат қилиши керак.

20. Корхона ишчи-ходимининг ташки кўриниши меҳнат шароитлари ва хизмат турига қараб, хизмат мажбуриятларини бажариши вақтида ишчи-ходимларнинг корхонага нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлишига кўмаклашиши, умумий қабул қилинган иш услубига мувофиқ бўлиши ва расмийлик, холислик, камтарлик ва интизомни намоён этиши лозим.

21. Корхона ишчи-ходимларининг иш жойида ташки кўриниши ва кийиниш услубига оид қўшимча талаблар корхона ички меҳнат тартиб қоидаларида белгиланиши мумкин.

VII. Манфаатлар тўқнашуви

22. Корхона ишчи-ходимлари мансаб ёки хизмат мажбуриятларини бажариш вақтида манфаатлар тўқнашувига олиб келадиган ёки олиб келиши мумкин бўлган шахсий манфаатдорликка йўл кўймаслиги керак.

23. Манфаатлар тўқнашуви юзага келган тақдирда ишчи-ходимлар ўзининг раҳбарини дархол хабардор қилиши шарт.

Манфаатлар тўқнашуви мавжудлиги тўғрисида маълумотлар олган раҳбар бу тўқнашувнинг олдини олиш ёки уни бартараф этиш юзасидан ўз вақтида чоралар кўришга мажбур.

VIII. Корхона ишчи-ходимларининг манфаатини ҳимоя қилиш

24. Ишчи-ходимларини хизмат вазифаларини бажариш билан боғлиқ таҳдид, хақорат, тухмат ва қонунга ҳилоф бошқа хатти-ҳаракатлардан ҳимоя қилиш корхона раҳбарлари томонидан амалга оширилади.

25. Зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга тўсқинлик қилиш, жиноят ёки бошқа ҳукуқбузарлик содир этишга оғдиришга қаратилган мурожаатлар, шунингдек, ҳамкаслари томонидан содир этилган ёки содир этишга тайёргарлик кўрилаётган қонунбузилишлар ҳакида хабар берган ишчи-ходимларни вужудга келиши мумкин бўлган таҳдид ва хавф-хатарлардан ҳимоя қилиш чоралари кўрилади.

IX. Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этилишини назорат қилиш

26. Корхона ишчи-ходимлари томонидан одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этилиши устидан назорат корхона Одоб-ахлоқ комиссияси, шунингдек маҳсус ваколатли давлат органи томонидан амалга оширилади.

27. Корхона таркибий тузилмалари раҳбарлари лавозимга тайинланган корхона ишчи-ходимларини мазкур Одоб-ахлоқ қоидалари билан тилхат асосида имзо кўйдирган ҳолда таништирадилар.

28. Мазкур Одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш ҳолатлари бўйича хизмат текшируви корхона раҳбарининг кўрсатмасига мувофиқ Одоб-ахлоқ комиссияси томонидан ўтказилади.

Хизмат текширувини ўтказиш тартиби корхона раҳбари томонидан белгиланади.

X. Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этмаганлик учун жавобгарлик

29. Корхона ишчи-ходимлари томонидан Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этмаганлик ҳолати уларга нисбатан ахлоқий ва интизомий таъсир чораларини кўллаш учун асос бўлади.

30. Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя этмаганлик учун Одоб-ахлоқ комиссияси томонидан корхона ишчи-ходимларига куйидаги ахлоқий таъсир чоралари кўлланилади:

- огохлантириш;
- узр сўраш ёки расмий узрнома келтиришни талаб қилиш;
- корхона таркибий тузилмалари ва корхонанинг коллегиал йиғилишларида танбех бериш.

31. Одоб-ахлоқ комиссияси ишчи-ходимларга нисбатан интизомий таъсир чорасини кўллаш учун корхона раҳбарига тақдимнома киритиши мумкин.

Одоб-ахлоқ комиссияси одоб-ахлоқ қоидалари корхона раҳбарлари томонидан бузилган тақдирда, уларга нисбатан тегишли чора кўриш масаласи юзасидан таклифларни юқори турувчи давлат органи раҳбарига юборади.

32. Корхона ишчи-ходимларининг Одоб-ахлоқ қоидаларини бузиши уларни конунга мувофиқ интизомий ва бошқа жавобгарликка тортиш учун асос бўлади.